

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.12 (3038) ●

● ЧАЦВЕР, 5 КРАСАВІКА, 2007

Удала выступілі
На III Міжнародным конкурсе баяністаў-акардэаністаў у Польшчы паспяховым стала выступленне студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Месца сустрэчы — “Вербны кірмаш”
Напярэдадні Вялікадня ў сталічным Палацы мастацтваў прайшоў “Вербны кірмаш” **Стар. 4**

Сёння, як і сто гадоў назад, гасцініца “Еўропа” гарманічна займае месца ў сталічным архітэктурным пейзажы

“Еўропа” ўчора і заўтра

Гэтая мінская гасцініца ў пачатку мінулага стагоддзя была, па меркаваннях сучаснікаў, самым прыгожым і шыкоўным збудаваннем у горадзе. Новая “Еўропа”, што ўзводзіцца цяпер амаль на тым жа месцы — перасячэнні вуліц Інтэрнацыянальная і Леніна (былыя Праабражэнская і Губернатарская) — не з’яўляецца копіяй старой гасцініцы. Гэта — сучасны будынак, падобны на свайго папярэдніка толькі знешне.

Кацярына Немагай

Адноўленая, гасцініца стане лепшай не толькі ў Мінску. Гэта будзе адзіны пяцізоркавы атэль у краіне. У ім, напэўна, як і раней, будуць пражываць тыя, для каго камфорт важней, чым грошы.

Кіраўнік праекта архітэктар Сяргей Багласаў, калі праводзіў экскурсію па паверхах “Еўропы”, раскаваў:

— Раней у “Еўропе” спыняліся амаль усе падарожнікі, якія праязджалі праз Мінск, вандруюныя акцёры і музыкі. Гасцініца была вельмі камфартабельная: тэлефон, электрычнасць, рукамыніца і ванна ў кожным са 130 нумароў. Самае галоўнае, што было ў тыя часы ў навіну, — дзейнічаў ліфт. Пра старую “Еўропу” заста-

лося шмат звестак, захаваліся фатаграфіі і паштоўкі пачатку ХХ стагоддзя з яе выявай. Не цяжка знайсці пра яе інфармацыю ў бібліятэках ці ў Інтэрнэце. Чытаеш, і перад вачамі паўстае раскоша 100-гадовай даўнасці: жыхары абедаюць у рэстаране А. Саулевіча, дзе гучыць аркестравая музыка, робяць прычоскі ў цырульні, чытаюць газеты і часопісы ў бібліятэцы В. Фрумкіна. За пастаяльцамі на вакзал з гасцініцы высылалі конныя экіпажы, а пазней — аўтамабілі. Хоць у той час у Мінску існавалі яшчэ тры дзесяткі гасцініц, яны, не глядзячы на яркія назвы — “Раяль”, “Парыж”, “Гранд атэль”, да ўзроўню “Еўропы” не дацягвалі.

Цяжка будзе канкураваць з новай “Еўропай”, якая адчыніць

дзверы сваім пастаяльцам ужо ў канцы гэтага года, і сучасным гасцініцам. Што ж чакае гасцей атэля?

— Першае, што ўразіць уваходзячых, — расказвае Сяргей Багласаў, — гэта атрыום — вялізная скразная шмат’ярусная прастора, што праходзіць праз усе паверхі гасцініцы да даху. Такім чынам, усе ўзроўні будынку будуць бачны знізу ці зверху. Вышыня атрыума ад падлогі да шклянога купала — 36 метраў. На адной сцяне размесціцца вялікае вадкакрышталічнае табло. Не проста вялікае — велізарнае! Мяркуюцца, што яно зойме ўсю сцяну ад падлогі да купала. На табло будуць узнікаць разнастайныя карціны, напрыклад, вадаспада, трапічнага лесу, ці проста інфармацыя для

пастаяльцаў.

Былы гонар “Еўропы” — ліфт — безумоўна, застанецца і ў новым атэлі. Яшчэ па адной сцяне будуць рухацца ўверх і ўніз два ці тры панарамныя ліфты са шклянымі кабінамі. А ўнізе будзе фантан. Але самае галоўнае ў гасцініцы — гэта, безумоўна, нумары. Усяго іх будзе 68, у тым ліку шэць люксаў і восем паўлюксаў. Адапаведную ім установаць і мэблю: выбіраць будуць самую лепшую. Але, дарэчы, айчынай вытворчасці:

— Мэблю мы заказалі на бабруйскім і пінскім камбінатах, — гаворыць Сяргей Георгіевіч, — упрыгожваннем зоймуцца таксама прафесіяналы. За майстрамі з Саюза мастакоў — вітражы, узоры на лустэрках, дэкор. → 2

ВЕСТКИ

Шлях пралягае ў Егіпет

Вольга Карнеева

Дні культуры Беларусі пройдуць у Егіпце

Ужо вядома, што падчас Дзён культуры 11-17 красавіка ў буйнейшых егіпецкіх гарадах адбудуцца выступленні Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра балета Беларусі пад кіраўніцтвам Валянціна Елізар’ева. Актыўным будзе ўдзел у Днях і майстроў народных промыслаў.

Мяркуюцца, што беларуская дэлегацыя, у якую ўвойдуць прадстаўнікі Міністэрства культуры, правядзе перамовы з егіпецкімі калегамі, адбудуцца сустрэчы ў знешнепалітычным ведамстве Арабскай Рэспублікі Егіпет. Асноўная ўвага будзе надавацца развіццю супрацоўніцтва ў сферы культуры і рэалізацыі адпаведнага беларуска-егіпецкага пагаднення.

Сустрэчы з “Сябрамі”

Вялікае канцэртнае турне па Расіі пачаў ансамбль “Сябры” ў Маскве на сцэне Дзяржаўнага Крамлёўскага палаца, прадоўжылася ў Санкт-Пецярбургу ў Вялікай канцэртнай зале “Кастрычніцкая”.

Потым ансамбль выступіць яшчэ ў Екацярынбургу, Омску, Новасібірску, Томску і ў іншых расійскіх гарадах

Маскоўскі канцэрт “Сяброў” прайшоў напярэдадні Дня аднавання народаў Беларусі і Расіі. “Гэта не простае супадзенне, — сказаў прад’юсер калектыву Артур Цама. — Мы спецыяльна планавалі наша выступленне да святочнай даты. Канцэрт стаў сапраўдным святам дружбы беларусаў і расіян”.

У адрозненне ад юбілейнага канцэрта “Сяброў”, які некалькі гадоў назад таксама праходзіў у Крамлёўскім палацы, на гэты раз на яго сцэну выйшлі толькі артысты беларускага калектыву. “Тады ў нас было шмат гасцей. Пасля канцэрта глядачы гаварылі, што хацелі б слухаць толькі нас. І мы вырашылі выканаць пажаданні публікі”, — адзначыў Артур Цама. У трохгадзіннай праграме, якая атрымала назву “Ад “Алесі” да Алесі”, гучаць усе самыя вядомыя песні ансамбля.

Удала выступілі

На III Міжнародным конкурсе баяністаў-акардэаністаў у Польшчы паспяховым стала выступленне студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі

Валерыя Скрыганова

Лаўрэатам першай прэміі ў катэгорыі “ансамбль” стаў дуэт студэнтаў пятага курса Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Ірыны Каленчыц (баян) і Аляксея Дараганова (акардэон). Баяніст Павел Дараганова

Лаўрэат конкурсу Ірына Каленчыц

наў удастоены першай прэміі ў катэгорыі “саліст”.

Акрамя таго, студэнт-баяніст Уладзіслаў Плігаўка і Дзмітрый Купрыянюк, якія таксама спасцігаюць музычнае майстэрства ў Акадэміі, заявілі аб беларускай школе на X Міжнародным конкурсе “Маладыя таленты”, што нядаўна прайшоў у французскім горадзе Мантрон. Першую прэмію гэтага творчага саборніцтва заваяваў студэнт першага курса Акадэміі музыкі Уладзіслаў Плігаўка. Дыпломам адзначана выступленне студэнта трэцяга курса Дзмітрыя Купрыянюка.

Лаўрэат конкурсу Аляксей Дараганав

Сведкі далёкай гісторыі

Віктар Міхайлаў

Беларускія паравозы ўвойдуць у экспазіцыю міжнароднай выставы “Гісторыя чыгуначнага транспарту”, якая будзе арганізавана ў англійскім горадзе Сандэрленд

У лютым музей чыгуначнай тэхнікі Беларускай чыгункі наведвала здымачная група англічан, якія збіраюць інфармацыю аб гісторыі чыгуначнага транспарту ў многіх краінах свету. Госці пазнаёміліся з экспанатамі беларускага музея, знялі відэаролікі аб паравозах, а ўсю інфармацыю пра іх запісалі ў спецыяльныя дзённікі. У хуткім часе звесткі аб паравозах музея чыгуначнай тэхнікі Беларускай чыгункі, фатаграфіі і відэаінфармацыя стане не толькі часткай міжнароднай выставы, але і ўвойдзе ў склад экспазіцыі музея ў горадзе Сандэрленд.

Вялікую цікавасць у гасцей выклікаў паравоз “Перамога” (выпушчаны ў 1955 годзе), пасажырскі паравоз “Су” (1948 года выпуску), а таксама адзін з самых магутных паравозаў у Еўропе серыі “ФД”. Ак-

рамя гэтага, англічане пазнаёміліся з вагонам-цяплушкай (1915 года выпуску) і генеральскім вагонам (1903 года выпуску). На сённяшні дзень у музеі чыгуначнай тэхнікі знаходзіцца 60 экспанатаў, з іх 20 — паравозы. У музеі прадстаўлены даваенныя, вайсковыя і пасляваенныя паравозы. Многія з іх з’яўляюцца сапраўднымі старажыламі, сведкамі далёкай гісторыі.

У Вялікдзень — па-святочнаму

Ірына Цімафеева

Мінская кандытарская фабрыка “Камунарка” вырабіць да Светлага Хрыстова Уваскрэсення каля дзвюх тон шакаладных велікодных яек з рэльефнымі шакаладнымі ўзорамі

На прадпрыемстве загадзя наладзілі выпуск шакаладных яек, запакаваных у яркую святочную скрынку. У рэгіёны краіны ўжо адпраўлена больш тонаў гэтай салодкай прадукцыі. Шакаладныя яйкі прадаюцца і ў крамах прадпрыемства ў сталіцы, а таксама за мяжой.

Увогуле вытворчасць шакаладных яек арганізуецца спецыяльна да Вялікадня. Аднак, калі раней выпуск гэтай прадукцыі складаў 100-150 кілаграмаў, то цяпер аб’ём вытворчасці вызначаецца тонамі.

Такая своеасаблівая прадукцыя карыстаецца ўстойлівым попытам, пэўная колькасць шакаладных яек традыцыйна заказваецца Мінскай епархіяй.

Золата італьянскай паэзіі ў ДOME дружбы

Ганна Цімохіна

Водгукі шэдэўраў італьянскіх паэтаў панавалі ў мінскім ДOME дружбы на літаратурна-музычным вечары “Залатыя імёны італьянскай паэзіі”, падрыхтаваным Беларускамі таварыствам дружбы “Беларусь-Італія”. На вечары прагучалі вершы вядомых паэтаў Італіі пачатку XX стагоддзя Д’Анунцыа, Пасколі, Монтале, Сабы, Квасзімоды, Павезе, а таксама музычныя творы італьянскіх кампазітараў Вердзі, Расіні і Бананчыні ў выкананні студэнтак Беларускай акадэміі музыкі.

Сустрэчы, вартыя расказу пра іх

У Беларусі пачалася агульнаеўрапейская кампанія “Жывая вясна”

Юрый Акімаў

Удзел у акцыі могуць прыняць усе жадаючыя. Для гэтага неабходна паведаміць аб першай у гэтым годзе сустрэчы з белымі бусламі, вясковымі ластаўкамі, зязюлямі і стрыжамі. Яны — самыя яркія прадвеснікі вясны. А на сайце www.springalive.org можна пазнаёміцца з інфармацыяй аб гэтых птушках, убачыць іх фотаздымкі, пачуць галасы. Аналагічнай інфармацыяй гатовы падзяліцца супрацоўнікі грамадскай арганізацыі “Ахова птушак Бацькаўшчыны”. Аб сус-

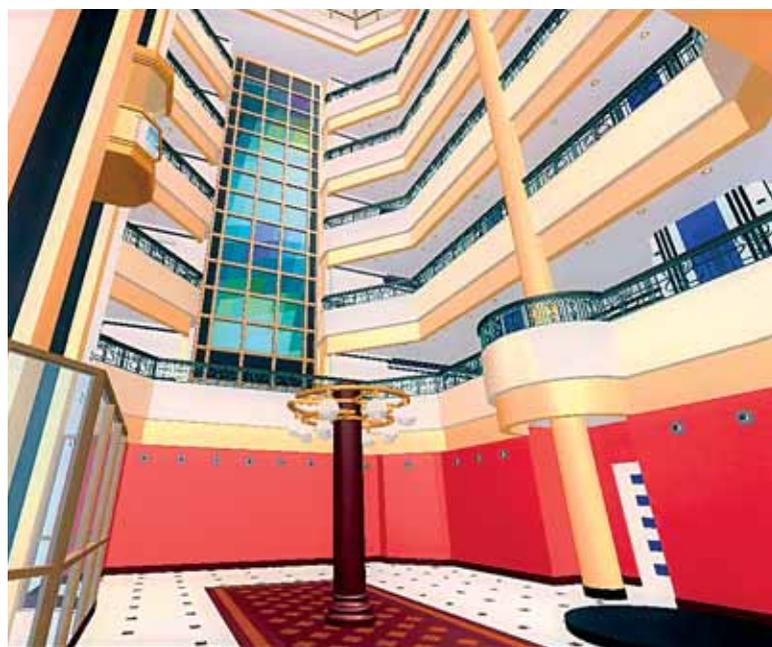
трэчы з гэтымі птушкамі можна паведаміць на згаданай электроннай старонцы або па пошце ў арганізацыю. Атрыманыя звесткі будуць размешчаны на сайце ў табліцы і на картах Еўропы і Беларусі.

Асноўная мэта праекта — збор звестак аб мігруючых птушках, якія вяртаюцца ў Еўропу з зімоўкі. Назіранні вялікай колькасці людзей даюць магчымасць весці глабальны маніторынг за перамяшчэннем птушак па тэрыторыі ўсяго кантынента. Сабраная інфармацыя дасць магчымасць паглыбіць

веды аб птушках — устанавіць дні і тыдні, калі была зарэгістравана найбольшая колькасць птушак, параўнаць звесткі аб іх колькасці ў розных краінах.

Кампанія “Жывая вясна” праводзіцца ўжо другі раз. У мінулым годзе ў ёй прынялі ўдзел больш за дзве тысячы рэспандэнтаў, якія праводзілі назіранні. Сярод чатырох відаў птушак часцей за ўсё сустракаліся белы бусел (34 працэнты) і вясковая ластаўка (33 працэнты). Ад назіральнікаў з Беларусі было атрымана 267 паведамленняў. Сёлетая кампанія прадоўжыцца да мая.

“Еўропа” ўчора і заўтра

Інтэр’ер гасцініцы здольны ўразіць сваім зместам

(Працяг. Пачатак на стар. 1) Дарэчы, адзін з нумароў, пілотны, будаўнікі амаль прывялі да канчатковага выгляду: пакладзены дыван на падлогу, упрыгожаны сцены і стол, стаіць мэбля — ложка, стол, крэслы.

Ёсць тэлевізар, тэлефон, радыё. Але пакуль гэта пробны варыянт. Дызайнеры працуюць над тым, каб яшчэ больш удасканаліць выгляд, стварыць утульную хатнюю атмасферу.

Усяго ў гасцініцы 10 павер-

хаў: сем зверху (на адзін больш, чым 100 гадоў назад), і тры пад зямлёй. Там будзе аўтамабільная паркоўка, трэнажорная зала, басейн і сауна. Рэстаран і кафэ-бар — на першым паверсе, а на сёмым — дзве вялікія канферэнц-залы.

— Асабліва гасцініцы яшчэ і ў тым, што яна прыстасавана для інвалідаў, — працягвае далей архітэктар. — Пры ўваходзе, дзе высокія прыступкі, размесціцца спецыяльны пад’ёмнік. А на кожным паверсе будзе па адным пакоі для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

Будаўнічыя работы ідуць з рэкорднай хуткасцю. І гэта не дзіўна: брыгады працуюць у тры змены, будаўніцтва не прыпыняецца амаль ні на хвіліну. Па прызнанню Сяргея Багласава, “Еўропа” — магчыма, самы грандыёзны і вельмі складаны праект, над якім яму даводзілася працаваць. Аднавіць гісторыю за максімальна кароткі тэрмін — два гады — зусім не проста. Але ўжо зараз можна гаварыць, што будаўніцтва атэля — адзін з самых

паспяховых праектаў.

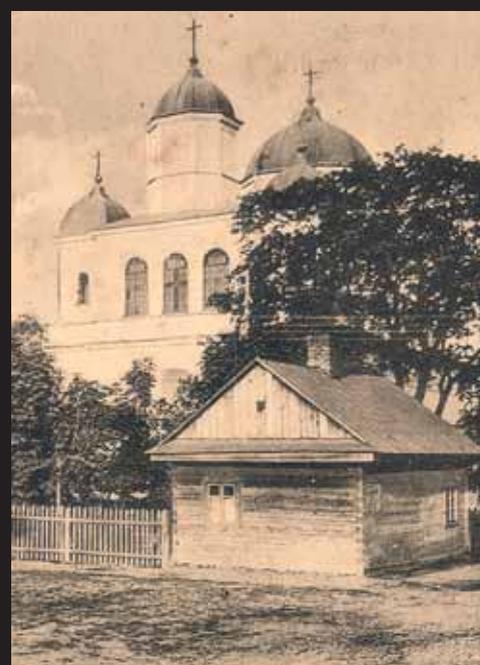
Не выклікае сумненняў, што “Еўропа” будзе карыстацца папулярнасцю: адны будуць успрымаць яе як прэстыжны пяцізоркавы атэль, спыніцца ў якім — справа гонару, іншыя — як магчымасць сутыкнуцца з гісторыяй: з вокнаў гасцініцы адкрываецца від на плошчу Свабоды з адноўленай Ратушай, добра відаць купалы цэркваў.

Будаўнічыя работы на перасячэнні Інтэрнацыянальнай і Леніна хутка закончацца, “Еўропа” прыме першых пастаяльцаў, пачне ствараць сваю новую бліскучую гісторыю. Да яе, па ўзроўню абслугоўвання, у бліжэйшым будучым далучацца 36-павярховы пяцізоркавы атэль, будаўніцтва якога ўжо запланавана на той жа Інтэрнацыянальнай вуліцы, і “Прэзідэнт-атэль” (на базе цяперашняй “Кастрычніцкай” гасцініцы). Але... гэта будзе зусім іншая гісторыя пра сучасны Мінск. Пакуль жа дзверы адчыненыя “Еўропа” і хутка гасцінны прыме гасцей сталіцы.

Пружаны праз сваю блізкасць да Белавежскай пушчы звязаны з лёсамі многіх і многіх знакамітасцяў. Паблізу ад горада (крыху болей, як 10 кіламетраў) знаходзіцца чыгуначная станцыя Аранчыцы, дзе звычайна спыняўся цягнік з саноўнымі асобамі. І, пэўна ж, іх не маглі не цікавіць горад, яго ваколіцы. А павандраваць па Пружанах, якія яшчэ ў сёвай мінуўшчыне і іншую назву мелі — Дабучын, сапраўды ёсць дзе. Адна гарадская сядзіба чаго варта.

Пружаны. Палацавая вул. Пач. XX ст.

Пружаны. 1916 г.

Знічкі Айчыны

Пружаны. Мост. Пач. XX ст.

Алесь Карлюкевіч

Калі пайсці з цэнтра Пружан па вуліцы Савецкая, то ў хуткім часе можна адкрыць для сябе парк. А следам сцяжынка выведзе да старога мураванага дома. Гэта і ёсць легендарны Пружанскі палацкі. Пабудаваны ён быў у сярэдзіне XIX стагоддзя, калі ў Пружанскай рэзідэнцыі гаспадарыў Валенцій Швыкоўскі. Ён нарадзіўся неўдальна ад 1817 годзе. У 1854 Валенцій выбіраюць маршалкам Пружанскага павята. Здаралася, што шмат хто, займаўшы такую грамадскую пасаду, адно толькі бязмерна ганарыўся выбарам і па-ранейшаму вольна бавіў час. Зусім іншага складу меў характар гаспадар палацкіка. Валенцій Швыкоўскі імкнуўся ўсямерна спрыяць паляпшэнню дабрабыту жыхароў горада, краю. Дбаў пра развіццё культуры, асветніцтва на Пружаншчыне. У горадзе праводзіліся музычныя вечарыны, ладзіліся тэатральныя пастапоўкі. Маршалак сябраваў з пісьменнікам і гісторыкам Юзафам Крашэўскім, якому Пружаны былі вядомыя з дзяцінства. У маленстве літаратар жыў у вёсцы Доўгае. Тут і пачаў займацца пісьменніцкай работай, гістарычнымі росшукамі. Разам з іншымі землякамі ўдзельнічаў у паўстанні 1830-1831 гадоў. Дарэчы, шмат хто з пружанцаў пакінуў след у гэтым слаўным антыцарскім выступленні. Успомнім хаця б легендарную сям'ю Шрэтароў — шляхціцаў з Пружанскага павята. Мастак Антоній дзейнічаў у атрадах К. Нямцэвіча і роднага бацькі Якуба Шрэтара.

Поруч ваявалі браты Антонія — Юзаф, Пётр, Ян, а таксама Пётр Чарніцкі, Трафім Федаровіч, Антон Тоўсцік, Аляксандр Таргоньскі, Юзаф Смяцок... Што цікава, было шмат і простых сялян сярод паўстанцаў з Пружаншчыны.

...Адбыўшы пакаранне ў турме, Юзаф Крашэўскі зноў вяртаецца на Пружаншчыну. Адсюль, з вёскі Доўгае, піша ў віленскія, варшаўскія выданні. Шмат увагі надае гісторыка-краязнаўчай рабоце, збірае ўсемагчымыя

Дарэчы, бібліятэка гаспадары Пружанскага палацкіка Валенція Швыкоўскага была шматкроць меншая: неўдальна ад 1000 асобнікаў самых розных выданняў. Але ж не трэба забывацца, якімі былі тыя часы. І можна было прайсці і праехаць многія дзесяткі кіламетраў, зазірнуць у добры тузін панскіх сядзібаў і не знайсці ніводнай кнігі.

Дарэчы, пра Швыкоўскага... Дзейнасць яго ў Пружанах сапраўды насіла шматбаковы характар. І сля-

авечнік і іншыя. Шмат з іх было мураваных...

Большасць пабудов не зберагліся. Гэта ж датычыцца сядзібнай агароджы. У 50-60-ыя гады (...) гэта быў паркан з драўляных калоў і жэрдак, якія абапіраліся на мураваныя і драўляныя слупы. Відавочна, у другой палове XIX ст., а можа, і на пачатку XX ст. была зроблена мураваная брама. Яе забралі ўжо ў савецкі час, у першыя пасляваенныя гады.

Зараз захаваліся толькі будынкі "палацкіка" і аран-

жарэі, вакол якіх зрабілі невялікія праходы для лепшага догляду за раслінамі. Акрамя гэтага, пад адным дахам з аранжарэяй існаваў яшчэ адзін пакойчык — так званы трэпауз. У шахах і на насценных паліцах там захоўваліся розныя ёмістасці з растворамі і хімікатамі.

Паводле вопісу 1864-1866 гг., у аранжарэі і цяпліцах у той час расло каля тысячы кветак і дрэваў шасцідзесяці найменшага галоўным чынам экзатычных — камеліі, азаліі, валь-

сваімі, напружанай работай у навуцы, культуры здзіўлялі не толькі Беларусь, але і іншыя старонкі. З Пружан — былы прэм'ер-міністр Ізраіля Іцхак Шамір. Напрыканцы XX ст. нарадзілася тут руская пісьменніца Ксенія Львова. Яе лёгкія, "хатнія" раманы і апавесці — "На лясной паласе", "Высокі вецер", "Алена" — мелі ў свой час поспех. Памерла пісьменніца ў Маскве ў 1968 годзе. Звестак пра Ксенію Львову, вядома, досыць мала. Хаця ў Маскве ў Расійскім дзяржаўным архіве літаратуры і мастацтва захоўваецца фонд нашай зямлячкі, дзе біяграфія Львовай выкладзена ў многіх дакументах. Ды ці дабярэцца па сённяшнім часе туды?!

З Пружан — легендарная жанчына-матэматык Соф'я Яноўская. З 1931 года — прафесар Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, у 1935 абараніла доктарскую дысертацыю. Аўтар многіх работ па матэматычнай логіцы, метадалогіі і гісторыі матэматыкі. Памятае пра свае пружанскія вытокі і колішні трэнер знакамітай валейбольнай каманды "Уралачка" Мікалай Карполь. У Пружанах жыў і працаваў паэт і празаік Мікола Купрэў. Таксама — легенда, якая яшчэ чакае свайго даследчыка... А як на мой прыватны розум, то варта як найхутчэй яго, Міколы Купрэва, літаратурную спадчыну выдаць. Мо, яе прачытаўшы, мы і Пружаны, і ўсю Беларусь лепей і шырэй адкроем?..

Пружаны. Аляксандраўская вул. 1916 г.

Пружаны. Палац. Пач. XX ст.

этнаграфічныя звесткі, запісвае легенды і паданні. Напоўніцу выкарыстоўвае ў сваіх працах народны фальклор. З часам колькасць напісаных твораў буйных жанраў ідзе на сотні (!). Сярод іншай спадчыны Юзафа Крашэўскага — і нарыс "Адзёны мяшчан і сялян з ваколіц Брэста, Кобрына і Пружан".

У Доўгім нарадзіўся брат пісьменніка — будучы мастак, астраном-аматар Каятан Крашэўскі. Праўда, асноўную частку свядомага жыцця ён пражыў на Падляшшы, у Польшчы, меў маёнтак у Раманове. Сабраў велізарную — у 10 тысяч тамоў! — бібліятэку,

ды тагачаснай грамадскай актыўнасці захаваліся і па сённяшні дзень. Маршалак шмат намаганняў прыклаў для будаўніцтва новага касцёла. Пры савецкай уладзе ў ім размясцілі Дом культуры. Добра, што не зернесховішча і што ўвогуле не ўзарвалі, як гэта часцей рабілася!.. Каб уявіць характар гаспадарання Швыкоўскага ў Пружанах, звернемся да гістарычнага нарыса У. Пярвушына "Пружанскі палацкік": "Найбольшыя змены адбыліся ў сядзібе. У пачатку 60-х гадоў XIX ст. тут стаяла ўжо каля дваццаці будынкаў: жылыя дамы для чэлядзі і парабкаў, аранжарэя, дзве цяпліцы, свіран,

жарэі... Цяпер у колішняй аранжарэі знаходзіцца мастацкія майстэрні. У значна перабудаваным дамочку цяжка пазнаць яго былое прызначэнне. У часы Швыкоўскага ён меў звычайны для такіх будынкаў выгляд. Аднапавярховая пабудова з чырвонай цэглы, простая ў плане, была выцягнута з усходу на захад. Мела гонтавы дах, два ганкі, дзевяць дзвярэй і столькі ж вокнаў. Большасць вокнаў — на паўднёвым фасадзе, каб сонцам лепей абагрэваліся расліны, што вырошчваліся ў аранжарэі. У будынку меліся чатыры пакоі, дзе стаялі каміны для нагрэву вады і тры печы. Дрэвы і кветкі знаходзіліся

камеры, мацыёлы, пальмы, васковыя лімонныя дрэвы. Сядзібная аранжарэя ў часы Швыкоўскага была вядома далёка за межамі павятовага цэнтра. М. Федароўскі ў артыкуле "Пружана і яго ваколіцы" адзначаў унікальнасць калекцыі раслін аранжарэі пружанскага маршалка: "Векавымі апельсінамі, якіх быў вялікі лес, пальмамі, міртамі і лімонамі на ўсю Літву (...) была вядома аранжарэя Швыкоўскіх. Падобнай ёй не мелі і Радзівілы". Пасля канфіскацыі маёнтка большасць раслін і цяпліц прадалі..."

Атмасфера Пружан і ваколіц выстэвала многіх знакамітасцяў, што ведамі

© В поісках утраченнаго Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

Месца сустрэчы — “Вербны кірмаш”

Напярэдадні Вялікадня ў сталічным Палацы мастацтваў прайшоў “Вербны кірмаш”

Кацярына Немагай

Тут можна было не толькі набыць падарункі родным да галоўнага свята праваслаўных веруючых, карысную літаратуру, але і паўдзельнічаць у цікавых мерапрыемствах, пагутарыць са святшчэннаслужыцелямі і проста акулунца ў святочную атмасферу.

Гісторыя і святні некалькіх дзесяткаў манастыроў і цэркваў, праваслаўных выдавецтваў і майстэрняў з розных куточкаў Беларусі, Расіі і Украіны ажылі на V духоўна-асветніцкай выставе “Вербны кірмаш”. Тут сустрэліся прадстаўнікі праваслаўных прыходаў Мінска і Масквы, Полацка і Задонска, Калінінграда і Екацярынбурга, Гомеля і Сімферопалю, многіх іншых гарадоў і сёлаў. На іх стэндах можна было пазнаёміцца з гісторыяй мясцовых святых, набыць невялікія абразкі з абліччам свайго святага, даведацца пра яго жыццё і подзвігі, купіць сабраныя на манастырскіх лугах лекавыя травы, мёд, вырабленыя ўручную ў царкоў-

На “Вербным кірмашы” шмат было рэчаў для сэрца і для душы

ных майстэрнях дзіўнай прыгажосці сувеніры.

Велікодныя яйкі, вербныя букеты, паштоўкі і дэкаратыўныя свечкі, упрыгожаныя бісерам, саломкай, атласнай і шаўковай канвой, вырабы з керамікі, дрэва і бяросты, а таксама паўла-пасадскія шалі і арэнбургскія хусткі

— такое багацце не пакінула абыякавым нават таго, хто выпадкова трапіў на выставу. Шмат хто прыходзіў сюды сем’ямі, бабулі прыводзілі ўнукаў.

Вербны кірмаш праходзіў у дні Вялікага посту. Таму арганізатары пры складанні праграмы надалі больш увагі не столькі

канцэртаў і забавам, колькі духоўна-асветніцкіх мерапрыемстваў. Амаль штодзень у канферэнц-зале Палаца мастацтваў праходзілі лекцыі, сустрэчы са святарамі, гутаркі на духоўныя тэмы. Народныя ўмельцы праводзілі майстар-класы, вучылі тэхніцы шматковага шыцця,

пляценню з лазы, разьбы па дрэве. А на экспазіцыі Выдавецтва Беларускага Экзархата працавала “Дзіцячая гасціная”. Як і заўсёды, “Вербны кірмаш” радаваў сваёй трапезай — майстрыхі з розных манастыроў і прыходаў здзілялі публіку прысмакамі поснай кухні.

Вяселлі на старадаўнім лад

Валерыя Старыгіна

Аршанскі музей этнаграфіі “Млын” будзе праводзіць вясельныя цырымоніі, якія заснаваны на мясцовых абрадах

Супрацоўнікі музея ўжо распрацавалі сцэнарый вяселля, які заснаваны на мясцовых абрадах XIX — пачатку XX стагоддзя. Хутка ў музеі пачнуць праводзіць цырымоніі шлюбу. Як расказала загадчыца музея Ірына Лепінская, на аршанскай зямлі галоўнай ідэяй вяселля з’яўляецца суладдзе не толькі мужчыны і жанчыны, але і ўсяго роду — як з боку жаніха, так і з боку нявесты. Сучасныя арганізатары цырымоніі не забыліся і яшчэ аб адной этнаграфічнай асаблівасці: галоўныя жаночыя персанажы вяселля — нявеста і маці жаніха.

Аршанскі музей не адзіны на Віцебшчыне, дзе маладыя становяцца жаданымі гасцямі. У Чашніцкім краязнаўчым музеі, напрыклад, распрацавана спецыяльная экскурсія для жаніха, нявесты і іх гасцей. Удзельнікі вяселля пасля шлюбу ў раённым ЗАГСе знаёмяцца з экспазіцыяй музея і атрымліваюць у падарунак ручнік, на якім вышыта радавое дрэва — радавод. Гісторыю маладой сям’і да трэцяга-чацвёртага калена таксама дапамагаюць аднавіць музейныя супрацоўнікі.

КРЫЖАВАНКА

Разам — па творчай спадчыне паэта

Па гарызанталі:

7. Вёска ў Лагойскім раёне, дзе Я. Купала ў 1891–1895 гадах вучыўся ў вандроўнага настаўніка. 8. Новы... Вёска ў Стаўбцоўскім раёне, якую Я. Купала наведаў у 1912 годзе пры першай сустрэчы з Я. Коласам. 10. Горад у Віцебскай вобласці, недалёка ад якога знаходзілася дача паэта “Ляўкі”. 11. Творы мастацтва, літаратуры і народнай творчасці, у якіх увасоблены вобраз Я. Купалы. 12. Народны паэт, якому Я. Купала прысвяціў вершы “У Вязынцы”, “Ля помніка Янку Купалу”. 15. Назва фальварка, дзе нарадзілася маці паэта — Б.І. Валасевіч. 18. Цэнтральны вобраз пазмы “Магіла льва”. 19. Скульптар, які стварыў партреты паэта і кампазіцыі “Янка Купала”. 20. Напрамак у галіне літаратуры, навукі. 21. Рака, правы прыток Шчыцы, якая дала назву вядомай паэме, напісанай у 1933 годзе. 22. Графік, які стварыў акаварэлі “Янка Купала сярод пагранічнікаў”. 24. Дзеяч беларускага нацыянальна-дзяржаўнага адраджэння, прафесар. Быў знаёмы з Я. Купалам і Я. Коласам. 26. Старэйшая ў Беларусі газета, у якой упершыню друкаваліся многія творы паэта. 30. Беларускі паэт, быў знаёмы з Я. Купалам. 32. Аўтар палотнаў “На Купалле”, “Ноч на Івана Купалу”. 33. У старажытнагрэчас-

кай міфалогіі багіня юнасці, дачка Зеўса і Геры. 34. Англіійскі літаратуразнавец-славянціст. Аўтар артыкула “Рукапісы і маргіналі Купалы і Коласа ў Бібліятэцы Францыска Скарыны. 35. Адзін з рэдактараў газет “Наша доля” і “Наша ніва”.

Па вертыкалі:

1. Буйны музычны твор, стварэнне якога звязана з творамі Я. Купалы. 2. Горад у Расіі, дзе Я. Купала жыў з канца 1917 да 1919 года. 3. Верш “Захад...” 4. Акцёр, які ў спектаклі “Раскіданае гняздо” іграў ролі Незнаёмага і Сымона. 5. Верш, напісаны Я. Купалам у форме лірычнага маналага. 6. Латышскі пісьменнік, аўтар артыкулаў “Янка Купала” і “Беларускі народны паэт Янка Купала”. 9. Вядомы верш, напісаны паэтам у 1935 годзе ў Ляўках. 13. Дзявочае прозвішча жонкі Я. Купалы. 14. Славянскае імя полацкай князёўны Рагнеды, ад якога

атрымала сваю назву незакончаная паэма Я. Купалы. 16. Беларускі пісьменнік, з якім Я. Купала падарожнічаў па Беларусі і за яе межамі. 17. Беларуска-пазітар, які напісаў вакальна-сімфанічную паэму “Янка Купала”. 23. Былы хутар, сядзіба маці і сяцёр Я. Купалы. 25. Беларускі жывапісец, аўтар дыпціха пра Я. Купалу і Я. Коласа “І кветкі, і хлеб — паэтам”. 27. Рэдактар чарнасоценнай газеты “Русское знамя”, якога паэт высьмеяў у вершы “Ісцінна чорнае трыо” (1909). 28. Назва да 1940 г. Вільнюса. 29. Народны артыст БССР, працаваў у тэатры імя Купалы. Выканаўца ролі Вядучага ў спектаклі “Паўлінка”. 31. Аўтар серыі акаварэляў “Голас Купалы”, сааўтар трыпціха “Маладая Беларусь”. 33. Вядомы рускі пісьменнік, у 1910 г. пісаў С. Кацюбінскаму: “У Беларусі ёсць два паэты: Якуб Колас і Янка Купала — вельмі цікавыя хлопцы!..”

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 1. Акаварэлі. 2. Славянскі. 3. Сонца. 4. Тарбук. 5. “Устава”. 6. Ірант. 7. Акаварэлі. 8. Славянскі. 9. Акаварэлі. 10. Ораша. 11. Купаліна. 12. Танк. 13. Ніяшча. 14. Машэка. 15. Паўлінка. 16. Іванова. 17. Помазаў. 18. Машэка. 19. Паўлінка. 20. Шчыца. 21. Шчыца. 22. Рамадан. 23. Акаварэлі. 24. Сярод пагранічнікаў. 25. Машэка. 26. Старэйшая ў Беларусі газета. 27. Дубровіна. 28. Вільня. 29. Вільня. 30. Трыо. 31. Паўлінка. 32. Філіпавіч. 33. Лева. 34. Максімліч. 35. Ліўкевіч. Па вертыкалі: 1. Акаварэлі. 2. Славянскі. 3. Сонца. 4. Тарбук. 5. “Устава”. 6. Ірант. 7. Акаварэлі. 8. Славянскі. 9. Акаварэлі. 10. Ораша. 11. Купаліна. 12. Танк. 13. Ніяшча. 14. Машэка. 15. Паўлінка. 16. Іванова. 17. Помазаў. 18. Машэка. 19. Паўлінка. 20. Шчыца. 21. Шчыца. 22. Рамадан. 23. Акаварэлі. 24. Сярод пагранічнікаў. 25. Машэка. 26. Старэйшая ў Беларусі газета. 27. Дубровіна. 28. Вільня. 29. Вільня. 30. Трыо. 31. Паўлінка. 32. Філіпавіч. 33. Лева. 34. Максімліч. 35. Ліўкевіч.

